

Pedagoški in stanovski kongresi v inozemstvu.

(Izvirno poročilo „Učiteljskemu Tovarišu“).

MEDNARODNI PEDAGOŠKI KONGRES V BERLINU.

SODOBNA NEMŠKA OSNOVNA ŠOLA.

Dne 12. aprila ob 10. uri je otvoril dr. Becker kongres s programatičnim govorom v natlačeno polni dvorani »Grosses Schauspielhaus«. »Mednarodni duh in mednarodna vzgoja«. Kongresa se udeležuje okoli 500—600 učiteljev iz Francoske, Angleške, Nemške, Holandske, Švedske, Poljske, Čehoslovaške, Bolgarske, Letske, Litvanske, Avstrijske in Jugoslavije.

Becker je izvajal v glavnem tole: Če družijo vzgojitelji mednarodno je gotovo namen, da se z narodi pobratijo. Kaj pomagajo narodom mednarodne zveze, če se pa mladina vzgaja v sebičnem narodnostnem duhu. Mi tičimo še vedno v dobi absolutnega narodnega mišljenja. Dokler ne bodo narodi čutili v sebi tudi človeštva, toliko časa se ne more meriti pravi mednarodni duh. V skupnem delu narodov lahko nastane mednarodna zveza, mednarodni duh pa le iz novega čustvovanja med človekom in človekom.

Kar ljudi loči, če osebno izvzamemo je narodno, kar jih veže je človeško.

Iz tega govora se vidi, da je Nemec, Anglež in Francoze svetovna vojna vendarle nekaj naučila. Da ni dovolj, če je človek zagrižen narodnjak, ampak, da je še globlja sila in moč v človeku, ki jih veže in dela odvisne, ker človek in tudi narod, pa če tudi je večstomilijonski, bo živel v današnjem gospodarsko-duševnem normalno le mednarodno. Tu na tem kongresu se grade začetki šele tipiranje mednarodnega duha, a tik za tem more neposredno priti mednarodna gospodarska osvoboditev.

S tega stališča je ta kongres pozdraviti. Od 12.—17. se vrše važne razstave, predavanja, ogledi po važnih šolah novodobnega nemškega šolstva.

Iz celotnega vtisa še vedno sili pruski duh in ostro narodnostna vzgoja. O čisti delovni šoli ni niti govora. To je zgolj formalen reformizem. Priti mora mlajše, bolj ostro usmerjeno učiteljstvo, ki bo v smislu delovne šole rešilo vzgojno preobrazbo šolstva.

Le redke so izjeme, ki gredo čisto novo pot. Povsod se vidi skoro le posnemanje.

Kuhlmann mi je v osebnem pogovoru v Lipskem zelo lepo označil na vprašanje: »Kaj misli o berlinskem šolstvu in delovni šoli ter njega reformni pisave« sledeče: »Ko so Berlinčani hoteli upeljati novo šolo so od same priprave zboleli«.

Naslov kongresa ni pravi: »Novodobno nemško šolstvo«, pravilno bi moralo biti »Berlinsko-pruska šola«, ker Lipčani in Hamburgarji niso tu razstavili mnogo — oni gredo pač samostojno pot in delali bi krivico Nemcem, ko bi jih vse hoteli imeti za prusake. Moj osebni občutek je to, da Slovenci nismo ravno najslabši, in da bodo morali Prusi še večkrat oboleti predno pridejo do čiste samostojne delovne šole.

S tem seveda ni rečeno, da človek tu ne pridobi prav nič. Ampak svetujem vsakomur, komur je mar nova šola, naj se pomudi rajše več časa pri lipških in hamburških tovariših, ker bo od njih mnogo več dobil.

Zanimiva so bila predavanja: ministra prosvete: Dr. Becker: »Mednarodni duh in narodna vzgoja«, Kretschmann: »Moderno šolsko poslovanje«, Feuerstack: »Posebno svojstvo dekliške vzgoje v osnovni šoli«, dr. Karsen: »Nemške poskusne šole«, Köhne: »Poročilo o hamburških poskusnih šolah« in Glöckel: »Dunajska šolska reforma«.

Celoten vtis tega vzgojeslovnega kongresa jasno kaže v predavanjih in šolski razstavi, v čustvovanju učiteljstva in šolskih oblastih, da se poslavlja nerad stari pruski militaristični duh, narodna zagriženost, meščanski individualizem kapitala in z njim vred vsa stara učeča okostenela šola discipline in da namesto stare razpadajoče meščanske družbe stopa sicer še tipajoče ali vendarle samoniklo zavestno nova družba delovnega ljudstva, ki ustvarja novo delovno šolo v vsej pestrosti in prostosti.

Res je, da je vmes še polno reformnih kompromisov, ki nazaj nečajo, a naprej ne morejo. Preteklost jih vleče nazaj, a bodočnost je prevelika razlika polpreteklega življenja.

A kljub vsemu se vidi, da gre tok časa naprej in navzgor h končni zmagi popolne svobode nove šole s sodelovanjem otroka, učitelja in staršev z vso družbo, ki vzgoji nov rod in drugačno človeštvo prepojeno s človečansko dobroto lepote, resnice in mednarodnega sodelovanja ter pravične porazdelitve gospodarskih in prosvetnih vrednot.

Stanislav Žagar.

Berlin, 16. aprila 1928.

MEDNARODNA ZVEZA UČITELJSKIH UDRUŽENJ.

Dne 14. aprila 1928 je otvoril ob 9% predsednik Wolff zasedanje Mednarodne zveze učiteljskih združenj, v kateri so vladali: Angleži 6, Nemci 6, Bulgari 3, Francosi 6, Holandska 3, Latiška 2, Litavska 2, Poljska 5, Švedska 2, Švica 3, Češka 4, Jugoslavija 3, Estonska 2.

Predsednik Wolff je podal predsedniško poročilo in povdarjal velik pomen te mednarodne zveze. Dumas je podal tajniško poročilo in razvoj od leta 1926, iz katerega je razvidno, da ima zveza 83.000 članov in da se zveza ugodno razvija in ima namen združiti vse učitelje sveta in jih prepojit z duhom miru in sprave narodov k skupnemu sodelovanju v korist človeštva.

K temu poročilu je govorilo več govornikov, ki so predlagali razne načine, kako bi se zveza zboljšala in zvečala.

Za tajniškim poročilom je blagajnik Lapierre podal blagajniško poročilo, ki se je odobrilo. Vsako učiteljsko združenje plača 25 dolarjev osnovne pristopnine in na vsakih 1000 članov še 2 dolarja na leto.

Dne 15. aprila 1928 so se sprejele razne važne resolucije raznih učiteljskih združenj in dne 16. aprila 1928 so obravnavali slučajnosti ter se je zasedanje zaključilo.

Vsled obveznosti, da so seje tajne in vsled izjave, da bo tajništvo izdalo poročilo o vsem, kar sme v javnost, sem podal le okvirno gibanje zasedanja. Po izdani poročilu podam svoje mnenje in misli k temu zasedanju.

S tovariškimi pozdravom

Stanislav Žagar.

Berlin, 16. aprila 1928.

O BERLINSKI ŠOLSKI RAZSTAVI.

Globina nemške šolske reforme, ki seveda še ni dokončana — saj se reformno gibanje v svojem bistvu sploh dokončati ne more — se je zrcalila iz šolske razstave, ki je bila otvorena istočasno s pedagoškim kongresom v Berlinu (12. aprila do 17. aprila). Čeprav razstava ni nudila kritičnemu obiskovalcu sinteze učnega in vzgojnega dela na nemških osnovnih šolah, je vendar — prežeta reformnega duha — pobudno vplivala na vsakogar, ki se vglablja v načela novodobnega šolstva. Izredno pozornost so vzbujali razstavni prostori z izdelki raznih poskusnih šol (Leipzig, Dresden, Hamburg, Wien). Laskava mnenja in priznanja, podana od tisočev obiskovalcev, so pričala, da doseže novodobna šola naravnost eklatantne rezultate.

V samostojnem in samopridobitnem duhovnem in manualnem delu so otroci ustvarjali razstavljene izdelke iz raznih življenjskih poprišč, poslužujoč se papirja, lepenke, glin, šibja itd. Otroška roka je oblikovala historična bivališča in znamenitosti, orografske enote itd.

Le škoda, da nam vsled ogromne pestrosti razstavljenih izdelkov ni mogoče spuščati se na tem mestu v posameznosti, čeprav bi baš s tem šele dostojno ocenili to velikopotezno prireditev, ki je bila predmet dolgo-veznih razprav v tukajšnjem časopisu.

Berlin, 20. aprila 1928.

K—č.

Nadaljevalno šolstvo.

—nš Odsek pov. UJU za nadaljevalno šolstvo v Mariboru je na svoji seji dne 14. t. m. predelal načrt za gospodinjstvo nadaljevalne šole in za tečaj za učiteljice ter nekatero druge pereče zadeve. Osrednji odsek je zastopal tov. Mencin, ki je poročal o stališču oblastnih odborov napram našim težnjam. Načeto je bilo tudi vprašanje organizacije in programa tečajev za učitelje kmetijskih nadaljevalnih šol.

—nš Odsek pov. UJU za nadaljevalno šolstvo v Celju je na svoji seji dne 16. t. m. razpravljalo o organizaciji tečajev za učiteljice gospodinjstev nadaljevalnih šol ter o programu konference učiteljev kmetijskih nadaljevalnih šol. O prvem vprašanju in o vprašanju učnih načrtov za gospodinjstvo nadaljevalne šole se bo še posebej razpravljalo z zastopnicami tovarišic v odseku. Seje sta se udeležila tudi oblastni poslanec tov. Levstik in tov. Mencin, ki je poročal o delu osrednjega odbora. Odsek je sklenil, da povabi k sodelovanju tov. Zupančičevo in Simonovičovo, da se naj teritorialno območje celjskega odseka opredeli tako, da mu pripadajo okrajji celjski, laški, šmarje-rogški, gornje-kranski ter slovenjegrajski in da predlaga poverjeništvu, da skliče in pripravi konferenco učiteljev kmetijskih nadaljevalnih šol obeh oblastih v Celju ter poskrbi pri oblastnih odborih za povrnitev potnih stroškov.

—n Redni občni zbor »Strokovnega društva učiteljev obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šol za ljubljansko oblast se vrši dne 5. maja t. l. ob 15. uri na I. deški osnovni šoli na Ledini. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika ustanovnega in izrednega obnega zbora. 2. Poročila funkcionarjev. 3. Eventualna likvidacija v slučaju vstopa v okrilje UJU. 4. Volitev novega odbora v slučaju nadaljnje obstoja društva. 5. Slučajnosti.

NB. Občni zbor se sklicuje na ta dan iz razloga, ker se vrši dopolne skupno zborovanje 5 sreskih učiteljskih društev.

Tovarišev upraviteljev prosimo, da dajo to vabilo v podpis vsem tovarišem, ki poučujejo na nadaljevalnih šolah in jih s tem obveščajo o občnem zboru. Odbor.

Ed. Škopek, Ljubljana, Mestni trg 8

priloga birmanske ure, verižice po najnižjih cenah.

Damam z čezele je posebno priporočljivo trajno kodranje in vodna ondulacija. Separirani oddelek za specialno barvanje las v vseh niansah, kakor tudi za izvrševanje vseh lasnih del se priporoča.

M. Podkrajšek frizer za dame in gospode, Ljubljana Sv. Petra cesta 12.

Splošne vesti.

OBČNI ZBOR »UČITELJSKEGA KONVINKTA« V LJUBLJANI

se vrši dne 5. majnika t. l. ob 8. uri v dvorani hotela Union v Ljubljani.

Dnevni red:

- I. Poročilo društvenih funkcionarjev.
- II. Likvidacija društva in predlog o ustanovitvi zadruga.
- III. Slučajnosti.

Josip Lapajne,
predsednik.

Anton Arrigler,
tajnik.

VELIKO ZBOROVANJE ŠESTIH DRUŠTEV V LJUBLJANI.

VABILO

na skupno zborovanje učiteljskih društev za srez: Ljubljana, Ljubljana-okolica, Litija, Logatec, Kamnik in Kranj, ki se vrši dne 5. maja t. l. v veliki dvorani hotela Union ob 9. uri s sledečim dnevnim redom:

1. Situacijsko poročilo: projekt šol. zakona — šolska obveznost.
2. Delovna šola — po šolski praksi ref. tov. Stanko Žagar.
3. Naše gospodarske naloge in ustave.

Ona društva ljubljanske oblasti izven podpisanih, ki se zborovanja ne udeležijo, so naprošena, da pošljejo na skupno zborovanje po enega ali dva zastopnika.

Petrovc Tomo, Kamnik; Lapajne Josip, Kranj; Macarol Josip, Ljubljana-okolica; Mlekuž Vekoslav, Ljubljana; Pelko Matija, Litija; Štravs Karel, Logatec.

Po 3. točki gornjega dnevnega reda se bo vršil

USTANOVNI OBČNI ZBOR

»UČITELJSKI DOM V LJUBLJANI«,
reg. zadruga z omejeno zavezo.

Dnevni red:

1. Potreba ustanovitve zadruga Učit. dom.
2. Sklepanje o zadružnih pravilih.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Sklicateljci.

— »Iz poverjeništv« bo naslov rubriki v oddelku iz stanovske organizacije, v kateri bom na kratko registriral važnejše ukrepe in korake, ki jih bo od tedna do tedna podvzelo poverjeništv v prid učiteljstva, šolstva in narodne prosvete. V tem oddelku bodo tudi kratka navodila, prošnje itd. za društvene predsednike, tajnike oziroma blagajnike, ki so obtega značaja. Opozarjamo na to rubriko čitatelje, ker bodo v njej našli marsikaj zanimivega in informativnega.

— Preložitev zborovanj Celjskega in Smarskoroškega učiteljskega društva se mora izvršiti, ker bo na obeh zborovanjih poročal poverjenik Andrej Skulj. Čas in kraj zborovanja je razviden med današnjimi vabilii.

— 500 Din za Učiteljski konvikt. Zahvala. Posojilnica v Logatcu je naklonila Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani iz čistega dobička izdaten znesek 500 Din. Bodi ji izrečena na tem mestu iskrena zahvala. — Josip Kobal, blagajnik.

— Likvidacija »Edinstva«. Tudi Brežiško-sevniško učiteljsko društvo je prijavilo novo vstopivše člane k UJU. Enako so pristopili tudi poedinci iz drugih okrajev, iz česar razvidimo, da ugodno poteka vprašanje strnitve vsega slovenskega učiteljstva v enotno stanovsko organizacijo, kar bo gotovo v korist vsega učiteljskega stanu in šole.

— Proslava treznostnega dneva. Po odredbi ministrstva prosvete so dolžne vse šole proslaviti treznostni dan v času od 29. aprila do 5. maja t. l. Da morejo tovariši svojim učencem predočiti, koliko nepotrebnih alkoholnih tekočin so použili Slovenci in vsled tega lahkomišlno napravili mnogo denarja, navajam v sledečem tozadevne najnovejše statistične podatke za Slovenijo: ljubljansko in mariborsko oblast skupno. Leta 1926. se je popilo zadacanega vina 34.168.154-90 litrov, leta 1927. se je popilo zadacanega vina 30.227.659 litrov. Trošarine se je plačalo: v letu 1927. zaračunši l po 35 p 10.579.680-94 Din, v letu 1927. za pivo 3.474.903-25 Din, v letu 1927. za žganje 1.629.003-23 Din, v letu 1927. za špirit 10.556.032-20 Din. NB. Na hl piva se plačuje od 1. aprila 1927. l. dalje po 62 Din (prej se je računala trošarina od hektolitrske stopnje; vsled česar ne morem navesti pravega števila povžitega piva v hektolitrih). Podobno je z žganjem in špiritom, ker se je za ti tekočini plačevalo do 1. aprila 1927 po 25 p na liter, a pozneje samo po 17 p. — Vsa Jugoslavija zapije na leto povprečno nad 5 milijard Din, t. j. polovica vsega budžeta. Da je konsum vina padel, je vzrok svobodna žganjkuha po kmetih. Po privatnem preračunavanju se je dognalo sledeče: Pred žganjarsko »svobodo« je bilo v Sloveniji okrog 500, a danes je 10.000 žganjarskih kotlov! Ako računamo, da proizvajajo samo en kotel povprečno 200 l te strupene tekočine na leto, dobimo letno grozno število 2.000.000 litrov žganja, ki se pa ne popije samo po vaseh, marveč se v velikih množinah vtihos-

taplja v mesta. Posledice tega nezmernega uživanja se kažejo iz sledeče statistike. V nekem sodnem okrožju je bilo zločinov (pretepev, pobojev, umorov in drugih nasilstev) povzročenih po pijančih v letu 1925. v razmerju s celotnim številom zločinov vseh vrst 17-32%, v letu 1926. 20-40%, v l. 1927. 23-57%. K sklepu še učni uspehi! Šolski upravitelj Anderle na Češkem je sestavil tole zanimivo statistiko. Slab uspeh v šolskih predmetih je zabeležil pri učencih nepivčih samo s 4%, pri učencih, ki so uživalo malo alkohola 30%, pri učencih, ki so pili več alkohola 40%. Ta številna govora svoj glasni »mene, tekkel...«, zato tovariši le neustrašeno na delo, dokler je čas!

Rudolf Horvat st.

— Bolniško zavarovanje kontraktualnega učiteljstva. Prosvetno ministrstvo je izdalo odlok, na podlagi katerega se morajo vsi kontraktualni uslužbenci in dnevničarji prijaviti pristojnemu uradu za zavarovanje delavcev in zahtevati plačilne naloge za neplačano zavarovalnino.

— † Anton Kožuh. Šola v Dornovi pri Ptuj je izgubila dne 5. aprila t. l. svojega upravitelja. Pokojnik je bil doma iz lepe Savinjske doline, iz Ivnice pri Vojniku. Na to svojo domovino je bil vedno ponosen. Ze v otroških letih je ostal sirota brez skrbne materinske roke. Velikokrat je v poznejši dobi pripovedoval kako žalosten je bil, ko se je zavedal, da je ljubeznivo materinsko srce tako kratko ogrevalo njegovo mlado dušo; o tem je govoril celo na smrtni postelji. Na mariborskem učiteljskem se je pripravljalo za bodočega vzgojitelja mladine. O svojih študentovskih letih je znal pokojni veliko pripovedovati, dostikrat je vzdihnil: »Ah dosti veselih uric sem preživel kot študent, a veliko, veliko sem tudi trpel.« Po končanih študijah v Mariboru je bil leta 1908. nastavljen kot učitelj najprej v Stopercah, nato je služboval na šoli v Majšpergu, na Selih pri Sv. Vidu, a leta 1914. je pa postal nadučitelj v Dornovi, kjer je vzgajal ravno 14 let mlada srca in jim kazal pot nesigurne bodočnosti. Do otrok, do svojih učencev in učenek je imel posebno njemu prirojeno ljubeznivost, in deca ga je tudi zelo ljubila, kar se je jasno videlo zlasti v njegovi boleznii in ob smrti, kako so ta otroška srca želela zdravja za svojega g. nadučitelja in kako so molila za njega. Bil je vedra in iskrena slovenska duša, krasilo ga je dobro sočutno srce, za vsakega je imel vedno prijazno besedo, vsakemu vedno rad pomagal kjerkoli je le mogel. Koliko je pokojni napisal prošenj v vojnem času za oproščence, to sam Bog ve. Njegovo srce ni poznalo nobenega sovražstva ne sovražnika. Zaradi te njegove dobrote so ga vsi vaščani ljubili in je bil v vsaki hiši kot doma. — Vedno je bil poln zdravega humorja, v vsako družbo je prinesel razpoložene in veselje s svojimi dovtipi. Poseben ljubljenec pa je bil mladih študentov, o počitnicah je bilo glavno zbirališče okrog tov. Kožuha, med njimi se je počutil vedno pomlajenega. Najljubša njegova prijateljica je bila puška, lovec je bil izboren, malokateri zajec je odnesel zdrave pete izpred Tonetove puške. Toda že več let je zavratna jetika razjedala njegove telesne moči. Čutil je, da mu sile pešajo, vzjel je dopust in šel v mariborsko bolnico iskat zdravja, toda brez uspeha. Na veliki četrtki je mnogo trpel, a popoldne je izdihnil blago dušo in za vedno zatisnil svoje trudne oči. Množice ob mrtvaškem odru so se težko s solzami v očeh ločile od pokojnika. Na veliko soboto je bil pogreb. Pogreb je bil veličasten, kakršnega Dornova še ni videla, bil pa je tudi dokaz, kako priljubljen je bil. Tovariši iz Ptuja so mu zapeli žalostinki pri hiši žalosti, kakor tudi pri grobu, a ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika katehet P. Konstantin, v imenu učiteljskega društva je govoril predsednik tov. Šestan iz Ptuja, a g. Janžekovič pa v imenu gasilcev. Dragi tovariš, počivaj v miru in lahka Ti bodi zemljica!

— Čebele s panji, sistem Alberti-Znideršič proda po ugodni ceni V. Pulko, šolski nadzornik v pok. na Gorici, pošta Mozirje.

— Opozarjamo tovariše(ice) na inserat lekarne BAHOVEC, ki jo toplo priporočamo. — Enako naj se tovarišice in tovariši ozirajo pri nakupu in naročilih na trvdke, ki inserirajo v »Učiteljskem Tovarišu«.

— Samo predsodek je, če kdo misli, da iz rži ni kave. V tisočih rodlinah uživajo ŽIKO brez primesi zrnate kave v popolno zadovoljnost. ŽIKO dobite v vsaki trgovini v rdečih zavrtkih.

Krasna birmanska darila najceneje kupite pri Fr. P. Zajec trgovina ur in zlatnine, Ljubljana, Stari trg šte. 9.

Sveže, najfinejše norveško ribje olje iz lekarne dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani se priporoča bledim, slabotnim osebam.

Naročila točno po povzetju.

Nogavice, rokavice, damsko in moško perilo, kravate, čepice, bluze, damske obleke, torbice i. t. d. kupite najceneje pri ŠTERK, nasled.

MILOŠ KARNIČNIK
LJUBLJANA, Stari trg šte. 18.